

נוטריקונים לנושאי הסע' בסי' קכו

א - בכתב אשורי. **ב** - בשני ובששי - בכתב חסר ללא יו"ד. **ג** - גם בראשון יכתוב בל' התורה באחד, ולא בראשון.
ד - ימי חודש - בל' זכר. **ה** - השנה בל' נקבה. **ו** - וכן בכל ר"ח שיש בו ב' ימים, יכתוב וכו', **ז** - בזה ובזה יפרט: אדר
א', אדר ב'.

עיקרי השולחן

חושן משפט

הלכות עדות, שטרות

סימן ל"ג - פסולי עדות מחמת קורבה וכו', ובו י"ח סעיפים

סע' א. כל הפסולים לדון פסולים להעיד - חוץ מהאוהב והשונא שכשרים להעיד אע"פ שפסולים לדון.

(סע' ב-ד) הקרובים הפסולים:

סע' ב. עד "שני בשני" [לרבות "ראשון בראשון", "ראשון בשני", "שני בשני"] - פסולים מהתורה, ואם קידשה בפניהם א"צ ממנו גט.
"ראשון בשלישי" [כמו סבא ונינו שהוא רביעי ממנו]:

שו"ע סתם (כרי"ף ורמב"ם) - כשרים לעדות [אף מדרבנן].

שו"ע י"א ורמ"א (כר"ת) - פסולים לעדות [מהתורה, ולא חוששים לקידושין].

י"א ברמ"א (בה"ג) - דפסולים רק מדרבנן [ונפק"מ לקידושין שצריכה גט מספק].

"ראשון ברביעי", ו"שלישי בשני" - כשר אף לר"ת.

קרובי האם: סתימת שו"ע וש"ך (א) - פסולים מהתורה [ובקידושין - א"צ גט].

אך לרמ"א ולבוש - פסולים רק מדרבנן, [ובקידושין - צריכה גט מספק].

סע' ג. בעל כאשתו - וכל אשה שאתה פסול לה [כגון אחותו] אתה פסול לבעלה.

והאשה כבעלה - וכל בעל שאתה פסול לו [כגון אחיו] אתה פסול לאשתו.

ופסול בעל כאשתו - הוא רק עד "שני בשני", אך "שלישי בראשון" - כשר אף לר"ת.

סע' ד. מתי אמרינן "תרי בעל כאשתו" - שהבעלים פסולים להעיד זה לזה:

"בראשון בראשון" [כמו בעלים של שתי אחיות] - אמרינן "תרי בעל כאשתו", ופסולים הבעלים זה לזה.

"שני בשני" [כמו בעלים של שתי בנות דודות] - לא אמרינן "תרי בעל כאשתו", וכשרים הבעלים זה לזה.

"בראשון בשני" [כמו להעיד לבעל בת אחות אשתו] - נחלקו:

שו"ע סתם (כרמב"ם ורי"ף) - דאמרינן "תרי בעל כאשתו", ופסולים זה לזה.

שו"ע י"א ורמ"א (כרא"ש) - דלא אמרינן "תרי בעל כאשתו", וכשרים זה לזה.

(סע' ה-יב) אנשים שאינם נחשבים לקרובים - ומותר להעיד להם:

סע' ה. אדם פסול דוקא לבעל אחותו, אך כשר לקרובי בעל אחותו, וה"ה שפסול דוקא לאשת אחיו, אך כשר לקרוביה.

סע' ו. אבי החתן ואבי הכלה - מעידים זה לזה, וי"א ברמ"א - ומ"מ אסורים לדון זה לזה דהוי כאוהב ושונא (כסע' א).

סע' ז. אחי האח - מעידים זה לזה שהרי אין ביניהם קורבה כלל (כרב חסדא בסנהדרין כח).

סע' ח. האיש עם אשתו "ראשון בראשון" - ולכן אינו מעיד לא לבנה, ולא לבתה, ולא לאביה, ולא לאמה, ולא לבני זוגם.

סע' ט. הארוס - פסול דוקא לארוסתו, אך אם העיד לקרוביה - אין פוסלים עדותו (כרמב"ם).

סע' י. פסול עדות קרובים - הוא גזרת הכתוב, ולכן אפילו משה ואהרן אינם כשרים זה לזה.

סע' יא. הגרים - אפ"י שני אחים תאומים שנתגיירו - מעידים זה לזה, מכיון דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי (יבמות כב, צח).

סע' יב. קרוב שנתרחק - כגון שמתה בתו [או נתגרשה], אע"פ שהניחה לו בנים, הרי זה נתרחק וכשר להעיד לו (כת"ק).

סע' יג-טו) תחילתו וסופו בכשרות:

סע' יג. עדות כשרה דוקא כשתחילתו וסופו - בכשרות.

סע' יד. שכיב מרע שצוה בפני עדים הקרובים לו ורחוקים מבניו:

סע' יד. שוי"ע סתם כרא"ש - אין הצוואה כלום, כיון שהיו קרובים אליו, הוי תחילתו בפסול.

סע' יד. אך הגאון - הכשיר (כיון שהתועלת היא לבניו, והם רחוקים מהעדים אף כשנמסרה להם העדות, הוי תחילתו וסופו בכשרות).

סע' טו. מתי צריך שתחילתו וסופו יהיו בכשרות (חת"ס, פתי"ש ח):

א) בפסול קורבה - מוסכם לכו"ע שצריך תחילתו וסופו בכשרות (סעי' יג).

ב) בפסול מחמת נגיעת ממון נחלקו [האם כשם שבדין - מהני סופו בכשרות, ה"ה בעד - מהני סופו בכשרות]:

רבו המקלים כרמב"ם ושו"ע - שדי שסופו בכשרות, ולכן יכול להסתלק מהשותפות ולהעיד.

אך לרבינו ברוך, מהר"ם וש"ך - אף בעדות ממון צריך תחילתו וסופו בכשרות, ולא מהני סילוק.

ג) פסול מחמת עבירה: לש"ך - די שסופו בכשרות.

אולם לפוסקים רבים - אף בזה בעיני תחילתו וסופו בכשרות (פתי"ש סי' לד ס"ק כה).

סע' טז-יח) עדים הקרובים:

סע' טז. עדים הקרובים לערב - פסולים ללווה, אף כשרוצים להעיד לחובתו.

רמ"א: קרובי הנרצח וקרובי המוכה - יכולים להעיד על הרוצח ועל המכה, כשאין שום תועלת בכך לקרובם.

סע' יז. עדים הקרובים זה לזה או לדיינים - פסולים לעדות [משום שהדיינים לא יקבלו הזמה על קרובם (כירושלמי, רי"ף)].

סע' יח. אם הקהל מינו עדים ותיקנו שלא ישווה שום עדות זולתם - כשרים להעיד אפ"י לקרוביהם, כיון שקבלום עליהם.

נוטריקונים לנושאי הסעיפים בסימן לג

א - אוהב ושונא, ב = 2, עד "שני בשני" - לכו"ע פסולים מהתורה, ג - גם הבעל פסול כאשתו, ואשה כבעלה, ד - דו=תרי בעל כאשתו, ה - האח פסול דוקא לבעל אחותו, אך כשר לקרובי בעלה, ו - וו החיבור, מחותנים כשרים זה לזה, ז - זה לזה, אחי האח כשרים זה לזה, ח - חורגו לבדו, פסול רק לחורגו ולאשת חורגו, ט - טוב שלא יעיד לקרובי ארוסתו, י - יה גזר על קרובים שפסולים, יא - יש אח כגר שכשר לעדות. יב - יש בנים מבתו שהתגרשה, אך הקורבה התרחקה וכשר להעיד לו, יג - יעיד גם כשתחילתו+סופו בכשרות, יד - יגיד דברו בעדות שקרובה לו ורחוקה מבניו - זו מח', טו - טוב שגם בפסול ממון, תהיה תחילתו וסופו בכשרות, טז - טרפה זו מח' אם כשר להעיד, יז - עדים קרובים זה לזה, יח - יש אח כשר לעדות, והוא שמינהו הקהל עליהם.

סימן ל"ד - פסולי עדות מחמת עבירה, ובו ל"ה סעיפים

פסולי עדות מהתורה:

סע' א. רשע פסול לעדות (סנהדרין כז), ואפילו עד כשר לא יצטרף עמו לעדות אף שהיא עדות אמת (שבועות לב).

סע' ב. איזהו רשע - כל שעבר עבירה שחייבים עליה מלקות [או כרת (טור)], או מיתת בי"ד (רמב"ם).

בין שעבר לתאבון בין שעבר להכעיס (כאביי, ודלא כרבא - שפסל רק עד חמש דממון).

סע' ג. עבר עבירה מדרבנן: שו"ע כרמב"ם וטור - שפסול מדרבנן.

י"א ברמ"א (נמוק"י) - בעבירה דרבנן דוקא אם עבר משום חימוד ממון, נפסל לעדות.

סע' ד. קוברי המת ביו"ט ראשון - כשרים, משום שסבורים שהם עושים מצווה (כרב הונא, ודלא כרב פפא - שפסלים).⁶

סע' ה. העובר על השבועה - פסול לעדות:

שו"ע סתם (כר"ת ורא"ש) - אף בנשבע שבועת ביטוי [שזה לעתיד] וחרם הקהל שעבר עליו, נפסל.

שו"ע י"א (כרש"י) - דוקא כשנשבע על העבר ושיקר, נפסל לעדות. אך שבועת ביטוי לעתיד [כגון שנשבע שיאכל ולא

אכל] - לא נפסל, מכיון שבדעתו היה לקיימה אלא שיצרו תקפו.

○ והריב"ש הכריע כשנשבע לעתיד: דוקא אם עבר ב"קום ועשה" [שלא לאכול ואכל] - פסול לעדות מהתורה, אך

כשעבר ב"שב ואל תעשה" [לאכול ולא אכל] - הוא פסול מדרבנן, וכ"פ ש"ך, נתיבות המשפט וערוה"ש.

רמ"א - העובר על השבועה אינו נאמן לומר שהיה אנוס או שוגג בכדי להכשיר עצמו, ולש"ך (ז) - נאמן לטעון אנוס הייתי.

סע' ו. טבח - שיצאה טרפה מתחת ידו פסול לעדות (סנהדרין כה):

לסמ"ע (טז) - דווקא במוכרה לאחרים דיש לו הנאת ממון מכך נפסל (כפירוש בי בב"י).

ולבאר הגולה (ע*) - אף בודק לאחרים [דאין לו הנאת ממון], נפסל מחמת שהכשיל אחרים (כפירוש אי בב"י).

סע' ז. גנב וגזלן אע"פ שהחזירו את הגנבה - פסולים עד שיעשו תשובה (ונח' בהבנת הרמב"ם):

לב"י - אף שהחזיר מרצונו את הגנבה פסול לעדות עד שיעשה תשובה.

טור, דרכ"מ, סמ"ע - כל שגזל באקראי שהחזיר מרצונו אין לך תשובה גדולה מזו.

ודוקא אם שילם בכפיית בי"ד - פסול עד שישוב מעצמו בתשובה, (וע"ע רמ"א סעי' כט).

סע' ח. עד זומם: נפסל למפרע, וכל מה שהעיד מעת אותה עדות שהוזם עליה פסול (כאביי, זלא כרבא - דנפסל רק מכאן ולהבא).

סע' ט. עדים החתומים בשטר - האם נעשים זוממים (כר"י רמב"ם ורא"ש):

א) דוקא אם אמרו "שטר זה בזמנו כתבנוהו ולא אחרנוהו", והזימו אותם, נעשים זוממים. [דאל"כ - אינם נעשים זוממים, דאפשר שאיחרו את השטר, ושטרות מאוחרים כשרים].

ב) ואם יש עדים שראו שטר זה שהוזם בו חתום בעבר - אנו פוסלים אף שאר שטרות שחתמו עליהם למפרע, מאותו יום שנודע שחתמו על אותו שטר שהוזמו בו.

סע' י. המלוה והלווה בריבית (סנהדרין כה/א):

טור שו"ע - בריבית קצוצה - פסולים מהתורה, בריבית שאינה קצוצה - פסולים מדרבנן.

נמוק"י ורמ"א - בריבית דרבנן - רק המלוה נפסל ולא הלווה.

סע' יא. המלווה מעות יתומים אף בריבית שאסורה מהתורה - אינו נפסל משום שסובר שעשה מצווה (כקוברי המת ביו"ט שבסעי' ד).

⁶ ומטעם זה הכשירו את: א) המלווה על הספרים שלומד בהם שלא מדעת הבעלים (סמ"ע ו, ב) ומלווה מעות יתומים בריבית משום דסבורים שהם עושים מצווה (סעי' יא, ג) הקושר והמתיר בשבת ומשחק בקוביא - כי לא יודעים שזה אסור (סעי' כד, ד) המגלח בתער (רעק"א בפת"ש).
© כל הזכויות שמורות למפעל "עיקרי השולחן", טל': 02-65-14-196, איימל: ikarei613@gmail.com

סע' יב. אפילו אדם שהעידו עליו שהלווה בריבית קצוצה - אין לפוסלו בכל אחד מהמקרים הבאים:

(א) כל שמפורסם שהוא אפוטרופוס של גוי או של יתומים (רשב"א).

(ב) כל שהוא מוחזק בכשרות (ריב"ש).

פסולי עדות מדבריהם (סע' יג-יח):

סע' יג. גזל מדרבנן - וג' דוגמאות לכך וסימנך רח"מ (רמב"ם עפ"י סנהדרין כה/ב):

ר - רועה בהמות של עצמו, ח - חמסנים [אף שמשלמים על מה שלוקחים], מ - גניבת מציאת חש"ו.

סע' יד. המוכסים - סתמם פסולים [מפני שחזקתם ליקח יותר מהקצוב להם עפ"י המלכות].

גבאי המלך - סתמם כשרים [ואם נודע אפי' פעם אחת שלקחו יותר מהראוי להם, פסולים].

סע' טו. אריס [שנטל חלק בפירות יותר ממה שמגיע לו] - אינו נפסל לעדות בקיום כל ג' התנאים הבאים (סנהדרין כו/ב):

א. שהוא אריס - שיש לו חלק בגוף פירות, ולא באיכר.

ב. נטל מעט, ולא בנטל הרבה.

ג. לשו"ע - שנטל קודם שנגמר מלאכתו, ולרמ"א - שנטל אחר שנגמר מלאכתו [דכל אחד לשיטתו - דאז מורה היתר לעצמו].

סע' טז. מפריחי יונים, סוחרי שביעית, משחק בקוביא - פסולים מדבריהם.

[מפריחי יונים: לטור - זה כמשחק בקוביא, ולרמב"ם ושו"ע - זה "ארא" שמלמד יונתו להביא יונים משובך הזולת.

משחק בקוביא: לטור - זה כשאין לו אומנות אחרת, והרמב"ם - הוסיף והוא שאוכל מהקוביא].

סע' יז. עם הארץ: בסתמו - פסול לעדות (פסחים מט/ב), ואם הוחזק שעוסק במצוות, גמ"ח ודרך ארץ - כשר לעדות (חגיגה כב).

סע' יח. הבזויים - פסולים לעדות מדבריהם, והם: האוכלים בשוק (קידושין מ), הולכים ערומים בשוק (יבמות סג),

מקבלים צדקה מהגויים אע"פ שאפשר להם בצנעא (סנהדרין כו).

והוסיף הרמ"א ב' מקרים שאין עדותו מתקבלת:

כל עד שכבר ראה מעשה - מחוייב להעיד, ואם נטל שכר על כך - עדותו בטלה עד שיחזיר השכר.

כל מי שהעיד מתוך יסורין ויראה - אין בו ממש.

דיין - אסור לו לקבל מתנה אף לאחר גמר הדין דהוי כשוחד מאוחר, [אך לעד, או למלמד זכות על חבירו - מותר לקבל מתנה מאוחרת].

סע' יט. גוי ועבד [כנעני] - פסולים לעדות (ב"ק יד-טו).

סע' כ. השונא שאמר לחבירו בפני רבים אמסור ממונך [לאנס] - פסול לעדות (הג' אשרי), [אף ששונא סתם - כשר לעדות (ריש סי' לג)].

מקרים שלא נפסל לעדות (סע' כא, כג-כז):

סע' כא. ממזר, פצוע דכא וכרות שפכה [אף שפסולים לבוא בקהל], וכן ערל שמתו אחיו מחמת מילה - כשרים לעדות.

סע' כב. המוסרים [לאנסים], האפיקורסים והמומרים - פחותים מהגויים ופסולים לעדות (רמב"ם).

סע' כג. האם צריך להכריז על העדים כדי לפוסלם לעדות (סנהד' כו/ב, רמב"ם):

הפסולים מהתורה - עדותם בטלה אף שלא הכריזו עליהם.

הפסולים מדרבנן - צריך להכריז עליהם שהם פסולים, וכל עדות שהעידו קודם שהכריזו עליהם, כשרה.

סע' כד. החילוק בין דבר שפשט בישראל שהוא עבירה, לדבר שקרוב להיות שוגג (רמב"ם עדות פי"ב ה"א):
 כשעבר על דבר שפשט בישראל שהוא עבירה כגון שנשבע לשקר או גזל - נפסל אע"פ שלא התרו בו.
 ואם עבר על דבר שקרוב להיות שוגג כגון קושר ומתיר בשבת - אינו נפסל אא"כ הודיעו שזה חילול שבת, מפני שרוב
 העם אינם יודעים שזה אסור, וכן משחק בקוביא וכל כיוצא"ב.

סע' כה. ב' מקרים שאין נפסל לעדות:

- א. (שו"ע) אין נפסל בעבירה עפ"י עצמו, אלא עפ"י עדים שהעידו עליו (כרבא בסנה' ט"ב - שאין אדם משים עצמו רשע).
 ב. (רמ"א) וכן אין נפסל עפ"י קול וחשד בעלמא על העריות, וכשר לכל עדות חוץ מלעדות אשה (כרב נחמן בסנה' כ"ב).
סע' כו. "פלגינן דיבורא" - נאמן לפסול את פלוני אע"פ שעושה עצמו לרשע, משום דפלגינן דיבורא, וגי' דוגמאות לכך:
 א) כשמעיד לויתי מפלוני בריבית (כעובדא דבר ביניתוס בסנהדרין כה).
 ב) כשמעיד פלוני רבעני לרצוני (כרבא סנה' ט).
 ג) כשמעיד פלוני בא על אשתי (כרבא סנה' י).
 [בג' המקרים הנ"ל - "פלגינן דיבורא" ונאמן לפסול את פלוני, אך לא את עצמו ולא את אשתו משום שאין אדם משים עצמו רשע,
 אך בב' המקרים הבאים - מה שנאמן הוא לא משום "פלגינן דיבורא", אלא מטעם אחר כדלקמן].
 ד) וכן נאמן להעיד פלוני רבע שורי [משום שאדם קרוב אצל עצמו ולא אצל ממונו, ולכן נאמן בעדותו].
 ה) וברמ"א וכן הנגזל יכול להעיד על הגזלן - ובלבד שלא תהא לו הנאה מעדותו.

סע' כז. הנשבע להכחיש את העד ונפטר בדין - האם התובע והעד מצטרפים להעיד שנשבע להם לשקר בכדי לפוסלו
 לעדות אחרת: י"א (רי' יקר) - התובע והעד מצטרפים לפוסלו, [מאחר שכבר נגמר דינו לא נחשב כנוגע בדבר].
 ויש חולקין (ת' רמב"ן) - כיון שהאמינתו תורה להכחיש עד אחד, שוב אינם נאמנים לפוסלו מחמת אותה שבועה,
 אבל קודם שנשבע להם - יכולים להצטרף ולפוסלו לעדות אחרת.

מתי הפסולים לעדות חוזרים לכשרותם (סע' כח-כה):

סע' כח. הנפסל לעדות ואף ספק פסול [מחמת שיש הכחשה בין ב' כתות עדים] - אינו חוזר לכשרותו עד ששניים יעידו עליו
 שעשה תשובה [או לקה], (רמב"ם ורוה"פ, שלא כ"ר"ח - דבספק אם נפסל מעמידים אותו על חזקת כשרותו).
סע' כט-לה. מהי התשובה של הנפסל לעדות, כדי שיחזור לכשרותו (רמב"ם, עד סוף הסימן):
 מי שנתחייב מלקות - כיון שלקה בב"ד חוזר לכשרותו (מכות כג), אבל פסולי עדות משום ממון שחמסו וגזלו - אע"פ
 ששילמו צריכים תשובה, והרי הם פסולים עד שיוודע שחזרו בהם מדרכם הרעה (סע' כט)⁷.

⁷ מי שגנב או גזל באופן אקראי:

רמ"א סע' כט - מי שגנב באקראי, כיון שהשיב הגזלה מרצונו אין לך תשובה גדולה מזו, וכשר לעדות.
אך לב"י סע' ז' - אף שהשיב הגזלה מרצונו, כיון שחטא בממון אינו כשר לעדות עד שיעשה גם תשובה.

התשובה	החטא
הפסולים מחמת ממון - שבת שובתו אוסר על עצמו דברים שהם לפני משורת הדין משיקרעו שטרותיהם, ולא ילוו אף לגוי בריבית. ויחזירו את הריבית לבעליהם, ואם אינו יודע ממני לקח יעשה בו צרכי רבים.	סע' כט. מלוה ברבית
משישברו פספסיהם, ושלא יעשו אפי' בחינם ⁸ .	סע' ל. משחק בקוביא
משישברו הכלים, ואפילו במדבר לא יעשו ⁸ .	סע' לא. מפריחי יונים
משתגיע שביעית ויבדלו, ויכתוב שהוא כנס מפירות שביעית, ונותנס במתנה לעניים.	סע' לב. סוחרי שביעית
באלו תשובתו במקום שאין מכירים אותו	
משיבוא לבי"ד שאין מכירים אותו ויתחייב שבועה, ויאמר חשוד אני - [ושכנגדו נשבע ונוטל], או שיתחייב שבועה בממון חשוב - וישלם ולא ישבע.	סע' לג. מועל וחשוד על השבועה
ילבש ויתכסה בשחורים, וילך למקום שאין מכירים אותו ויחזיר אבדה בדבר חשוב, או יוציא טרפה מתחת ידו בדבר חשוב.	סע' לד. טבח שבודק לעצמו ומכר טרפה
שילך למקום שאין מכירים אותו, ונתנו לו ממון חשוב להעיד שקר ולא רצה.	סע' לה. עד זומם
רמ"א סע' לג - כיון שהעבירוהו מאומנותו דינו כטבח שתשובתו דוקא בעיר אחרת . סמ"ע (סס"ק פא, פג) - אין חילוק בשאר עבירות אם הועבר מאומנותו או לא, ודי בתשובה בפני בי"ד שבעירו (באר היטב מה).	שאר עבירות שהעבירוהו מחמתן מאומנותו

ערוה"ש (כב) - כלל גדול יש בעניינים אלו, כל שהבי"ד רואים לפי העניין שעשה תשובה שלמה לפי חטאיו, חוזר לכשרותו.

נוטריקונים לנושאי הסעיפים בסימן לד

א - אל תשת רשע [להיות] עד, **ב** - בירור איזה רשע פסול לעדות, **ג** - גם בפסול דרבנן, פסול לעדות, **ד** - דסבור שעשה מצווה, **ה** - העובר על השבועה פסול לעדות, **ו** - והכשיר הטרפה, **ז** - גזלן, **ח** - חידוש שעד זומם פסול, **ט** - טופס [=שטר] שהעדים חתומים עליו, נעשים זוממים, **י** - יקח ריבית, יפסל, **יא** - יתומים אינו נפסל הלוקח ריבית עבורם, **יב** - ישאר בחזקת כשרות כל שהיה אפוטרופוס, או שהייתה לו חזקת כשרות, **יג** - יגורש מעדות בגזל דרבנן (סימנך רח"מ), **יד** - ידו פשט לגבות מס מחברו, **טו** - טוב עשה האריס לדעתו, **טז** - טורף זולתו, יוני זולתו, קוביא ושביעית, **יז** - ירד זקנו, עם הארץ שפסול, **יח** - ישא חרפה, הבזויים שפסולים לעדות, **יט** - טבי עבדי, עבד וגוי, **כ** - כמוסר, שונא שפסול כמוסר, **כא** - כשרים אף שאינם ראויים לבוא בקהל, **כב** - כבודם ביזו ופחותים מהגוים, המוסרים וכו', **כג** - כרוז גדול על פסולי דרבנן, **כד** - כל דעבר עבירה שפשטה בישראל, נפסל אף שלא התרו בו, **כה** - כשרות החשוד, **כו** - כשר ופלגינן דיבורא, **כז** - כשרות זוג, האם התובע והעד מצטרפים להעיד שהנתבע נשבע להם לשקר, **כח** - כשרות חדשה לאחר שנפסל, **כט-לב** - כסף טוב להחזיר לבעליו (כשרות הפסולים מחמת ממון), **לג-לה** - לגלגל עצמו לאין מכירים ליה (הפסולים שתשובתם בעיר אחרת).

⁸ האם מפריחי יונים ומשחקים בקוביא צריכים להחזיר מעות שהרויחו: **רמ"א** י"א סע' לא - צריכים להחזיר מעות שהרויחו. **ב"ח**, **סמ"ע** (עח) - א"צ להחזיר מעות שהרויחו.